

Vypracovala: Agáta H.

Vyprávějící se narodil v říjnu 1966. Období normalizace prožil hlavně v Karlových Varech, respektive v Ostrově nad Ohří. Vystudoval medicínu v Plzni, v roce 1989 byl studentem pátého ročníku.

Začátky normalizace

Moje nejstarší vzpomínka je shodou okolností na to, jak začala normalizace. Narodil sem se v září šedesát šest, to znamená, že v srpnu šedesát osm mně byly dva roky. A dvacátého prvního srpna šedesát osm, když byla invaze „spojeneckých“ vojsk, to znamená invaze Rusů do České republiky, jsme žili v Ostrově nad Ohří. Můj táta mě jako dvouletého chlapečka – miminko vzal do ulic, abych viděl, jak se píšou dějiny. Posadil si mě na krk – na koně a ukazoval mi, jak přijížděly ruské tanky a obrněné transportéry. Ulice byly plné lidí. Lidi se zlobili, plakali. To si pamatuju, protože to bylo hrozně silné a je to moje nejstarší vzpomínka. A do toho se valily tanky a transportéry, který strašně smrděly olejem a naftou. Na nich seděli šikmovoký ruský vojáci, který zjevně vůbec nevěděli, o co se jedná.

Druhá vzpomínka z téhož dne je, jak se cikáni z Ostrova nad Ohří rozhodli zahájit rezistenci. A aspoň, co si vzpomínám, tak to byl jediný ozbrojený odboj, co já sem zažil. Ten spočíval v tom, že cikáni z Ostrova nalili benzín na silnici. V okamžiku, kdy tam dva tanky vjely, ho zapálili. Okolo to hořelo, ruský vojáci strašně nadávali – rusky, ale těmi plameny zjevně projeli bez větší škody. Tak to byl jeden odpor, respektive skoro ozbrojený odpor. Druhý spočíval v tom, že lidi – občani Československa začali vyměňovat cedule. To znamená, že vojáci tu hrozně bloudili, protože lidi prohodili cedule. Jakože ukazatel „Praha doleva“ otočili na „Praha doprava“.

A poslední vzpomínka je, že lidi v rámci snahy vyjádřit svůj odpor proti okupaci psali křídou na stěny a na zem. Psali různá hesla, různé slogany proti okupaci a já jsem jako malý chlapeček v kostkovaných kalhotách tam chodil a šlapal jsem po těch obrázcích Bilaka, Kosigina a po pejorativních nápisech. Tak to jsou moje vzpomínky na začátek normalizace.

Dominující pocit, který si nesu z té doby, a nejsem sám, je prostě pocit šedi. Lidem byla poskytována velmi omezená a monotónní zábava. Svět byl šedivý a pocit šedi je teda něco, co si do dneška vybavuju. Šed'. Ulice byly šedivý, domy špatně natřené, auta neměla katalyzátory. To znamená, že Praha byla celá zaprášená, měla takovou šedonijakou barvu. Tak to je věc, na kterou si silně vzpomínám, mám to typicky spojený s normalizací.

Volný čas

Nejen já, ale lidi obecně utíkali do různých koníčků a do různých mimopracovních aktivit. Prostě proto, že v práci bylo velmi obtížné se realizovat. Všechno se kádrowalo, všude byl potřeba nějaký kádrový profil. Neustále znovu a znovu jsme byli všichni morálně lánaný. To znamená, že člověk se musel neustále vyjadřovat k nějakým věcem a říkat, že souhlasí s něčím, s čím zjevně nesouhlasil nebo souhlasit nemohl. To znamená, že jsme se jako děti, to mi bylo jedenáct, museli vyjádřit svůj nesouhlas s Chartou 77. Nikdo z nás ji nečetl, nikdo ji nesměl číst, ale museli jsme podepisovat a vyjadřovat nesouhlas.

Byli jsme organizovaní v různých organizacích: v Pionýru a potom v SSM – svazu socialistické mládeže. Což byly organizace, které šly paralelně se školou, střední školou i s vysokou. Měli za vlastně cíl politicky vychovávat mládež a nahradit jí nějakým způsobem volný čas. I když tam byly věci, které se tvářily zajímavě, tak to bylo celé politicky zaměřené. To znamená: já a moji kamarádi jsme nenáviděli tyhle organizace. To, že tam člověk chodil a nechtěl tam chodit, byl už začátek toho lámání charakteru, což byl hlavní nástroj normalizace. Ale museli jsme tam všichni chodit, protože kdyby tam člověk nechodil, nedostal by se na střední školu. Kdyby nechodil do SSM na střední, tak nebyla šance, že by se dostal na vysokou.

Protože nebylo možné se v práci realizovat, v práci neustále do člověka bušila komunistická propaganda, tak jsme všichni utíkali do mimoškolních nebo mimopracovních aktivit. V tu dobu začalo vzkvétat chataření a zahrádkářství. Lidi teda utíkali do chat, kde si realizovali svoje sny. Naši chatu neměli, takže naše rodina utíkala do historie. Tím tedy naši žili – knihami a vyprávěním si o historii, protože nebylo možné žít přítomností.

Děti se hodně věnovaly modelářství - i já. To, co fungovalo dobře, byly domy Pionýrů – domy mládeže. Měly hodně peněz a většinou byly docela pečlivě vedené a bylo tam hodně kroužků. Tak tam jsem docela rád na různé elektrotechnické kroužky, modelářský a tak dále... A zajímavé bylo, že v domě mládeže byly i aktivity, které už hodně zaváněly armádou. Takže vedle Pionýrů byl i Svazarm, což byl svaz spolupráce s armádou. Co se Svazarmem trochu infiltrovalo do pionýrských kroužků, byl radiotechnický kroužek. Tam bylo jasné, že je to příprava na vstup do Svazarmu – na vstup do armády, protože krátkovlnnou vysílačku nemohl mít nikdo, kdo nebyl jasně prokádaný, prostě protože na ní mohl jasně vysílat do zahraničí a dostávat zprávy.

Můj táta odešel z komunistické strany v padesátých letech, takže jsem to měl špatný. Nemohl jsem studovat filosofickou fakultu, kterou jsem původně chtěl studovat – to vůbec nebyla šance, nemohl jsem studovat biologii, protože ta byla v tu dobu náročnější na kádrový profil, a nemohl jsem studovat pražskou medicínu. Ale mohl jsem studovat plzeňskou medicínu, kde pravidla byly trochu míň přísná. Tak tam jsem vystudoval, kdyby jí nebylo, tak jsem nebyl doktor.

Branná výchova

Během komunismu celá výchova od dětství byla nějakým způsobem prolutá armádou, prostě protože komunistická idea je z podstaty imperialistická.

Za normalizace byl takový zvláštní jazyk. Ministerstvo, které se připravovalo na útočnou válku, se jmenovalo ministerstvo obrany. Takových věcí, které se jmenovaly opačně, než k čemu byly určeny, byla spousta. Státní bezpečnost – tajná policie – perzekuovala lidi, ohrožovala je na životě, zavírala je. Jmenovalo se to státní bezpečnost, ale nemělo to s bezpečností nic společného, byla to mafie.

Od dětství byl člověk připravovaný na službu v armádě, a to jak chlapeci, tak dívky byly nějakým způsobem připravovaný na službu vlasti se zbraní.. Od malinka – snad od nějaké třetí třídy jsme se ve škole učili střílet. Střílelo se se vzduchovkou, byly různé střelecké kroužky a pořád se střílelo. Ale bylo to

z nějakých důvodů zorganizované tak, že to bylo velmi nezábavné, a my jsme to prostě neměli kupodivu rádi. Vždycky to učili tělocvikáři a bylo to součástí předmětu, který se jmenoval branná výchova.

Další věc, která se týkala nás jako malých dětí, byly pravidelná cvičení branné výchovy, což byl jeden den každý půlrok, kdy jsme přišli do školy a místo učení jsme si měli vzít malý chlebník se svačinou. Celý den se dělaly nějaký kraviny související s brannou výchovou. To znamená, že jsme se pravidelně museli obléknout do igelitových pytlíků a vzít si plynovou masku. Každý půlrok jsme si museli vyčistit plynovou masku kapesníčkem namočeným v lihu. Strašně důležitě se musela vydesinfikovat maska a pak jsme zkoušeli, jestli nám jde a jestli jsme dostatečně rychlí si ji obléknout při útoku plynovými zbraněmi, které v tu dobu už byly téměř vyřazené ze všech arzenálů. Takže masku, a pak jsem se museli obléknout do pláštěnky a do igelitových pytlíků si dát ruce a nohy. S tím jsme museli běhat po chodbě ve škole, když nepršelo, jsme museli běhat po dvoře, abychom viděli, jaké to je běhat s igelitovými pytlíky.

Následně se složitě uklidily masky, složily se pytlíky, mezitím už bylo rozdaných několik poznámek, protože se samozřejmě maskama házelo, pytlíky se nafukovaly a praskaly a tak dále. Takže nám běží už třetí hodina pravidelného branného dne, kázeňské tresty už teda lítají a následně se vyráží s chlebníky přes jedno rameno a s maskou, v tomto případě už v pouzdru, přes druhé rameno se vyráželo na branný pochod. Pochod okolo nějakého lesa, který pak končil společnou svačinou. Takže to byl branný den. Byla to vlastně oblíbená akce a měli jsme to moc rádi. Branná výchova byla od třetí třídy po celý můj život. Byla na základní škole i na gymnáziu.

V rámci branné výchovy se učilo velmi detailní rozdělení bojových plynů a učilo se to každý rok. Znovu a znovu ti tělocvikáři učili, jak se dělí bojové otravné látky a jejich typy... Druhá věc byl jaderný výbuch a protijaderná ochrana. Pořád se řešilo a měnilo jak se nejlíp ochránit před atomovým hříbem. Řešila se otázka, jestli je lepší lehnout si na zem hlavou k výbuchu, nebo nohama. Když si lehneš hlavou, tak je jasný, že ta hlava je ozářená víc. Ale když si lehneš nohama směrem k výbuchu, tak ta tlaková vlna, která předchází vlastní radiaci, může člověku ty nohy utrhnout.

Vojenská katedra a konec komunismu

Chlapci měli ještě brannou povinnost a museli nastoupit na takzvanou základní vojenskou službu. Což byl velký problém, protože to měnilo životy. Trvalo to dva roky a nastupovalo se tam buďto po střední, nebo až po vysoký. Chlapec odmaturoval, a když udělal přijímačky, tak šel na vysokou školu a potom do armády jen na rok. Když ty přijímačky neudělal, tak šel na vojnu. Tam musel být dva roky, většinou se během té doby i oženil, potom už na vysokou teda nešel. To znamená, že když šel na vojnu, tak to znamenalo většinou i konec kariéry. To znamená, že režim nás vystavoval docela fatálním rozhodnutím.

Já jsem se dostal na vysokou školu, takže mě se vojna netýkala. Až ve čtvrtém ročníku začala vojenská katedra. Na každé vysoké škole byla udělaná zvláštní vojenská katedra, kam se chodili kluci dva roky učit věcem, kterým by se učili na vojně, kdyby tam byli. Byli jsme tam v režimu jakože jsme v armádě. To znamená, že jsme na začátku museli mít pořadač, museli jsme přísahat, museli jsme nosit uniformu, kterou jsme nosili od rána od sedmi až do večera do pěti, kdy to končilo, jeden den v týdnu celý rok. Na té

katedře učili skuteční bývalí důstojníci. Pro ty důstojníky to bylo pochopitelně jedno z nejoblíbenějších míst, protože učili mladé chytré kluky, nemuseli být ve špinavých kasárnách, měli to se vši parádou.

Kdo to nenáviděl, byli samozřejmě studenti. Jsme to teda dost nenáviděli, měli jsme tam takového sadistického plukovníka Kubiase, což byl starý strašlivý důstojník. O něm by se dala vyprávět spousta historek, ale to by bylo samostatné vyprávění, co všechno nám proved a jak moc byl zlý. Vojenská katedra byl vůbec nejnenáviděnější den v týdnu. A celé ty skoro dva roky – řeknu proč skoro – jsme žili tím, že jsme se báli, že se blíží ten den, kdy jsme museli mít vojenskou katedru. Potom jsme se tři dny vzpamatovali z toho, že jsme tam byli, a pak se už zase blížilo to další úterý, kdy jsme tam měli jít.

Za absolvování mohl být člověk jen jeden rok na vojně, takže kdybych tam nechodil, tak bych musel být na vojně dva roky. Takže já jsem absolvoval první rok vojenské katedry, a když byl ten druhý rok, tak už byl rok osmdesát devět a přišla sametová revoluce. A já jsem byl předseda výboru, který byl vyslán oznámit plukovníku Kubiasovi, že s okamžitou platností rušíme vojenskou katedru a všechny funkce s ní spojené a že už tam nikdy nikdo z nás nepříjde. Tak to bylo dost příjemné takové zadostiučinění. Důstojníci tam seděli, kouřili a vyjeveně koukali. My jsme jim oznámili, že už další den nemají chodit do práce, že jim to rušíme. Byl to jeden z nejpříjemnějších zážitků mého života.